

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturvaoikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esitys opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittamisen selkiyttämistä ja nykyistä laajemman opiskelun ja oman osaamisen kehittämisen mahdollistamisesta työnhakijoille työttömyysetuutta menettämättä on kannatettavaa.

Syksyllä 2021 opintojen pää- ja sivutoimisuuden arviointiin liittyvien työttömyysturvan asiantuntijakäsittelyt keskitettiin Uudenmaan TE-toimistolle. Keskittämisen tavoitteena on ollut valtakunnallisesti yhdenmukaiset ja tasapuoliset asiantuntijaratkaisut erityistä harkintaa ja asiantuntemusta vaativiin työttömyysturvakysymyksiin.

Keskittämisellä on ollut myös ei-toivottuja vaikutuksia; käsittelyajat on pitkittyneet ja työnhakijoiden työttömyysetuuksien saaminen on viivästynyt. Yhteydenpito ja vuoropuhelu kokeilukuntien ja keskitetyn työttömyysturvaryhmän välillä on ollut erittäin vähäistä ja se on ollut hidasta. Valtakunnallisena ohjeistuksena Työttömyysturvamanuaali on ollut onnistunut. Lakiluonnoksessa esitetään, että opintojen vaikutusten arviointi työttömyysetuuteen siirrettäisiin osittain Uudenmaan TE-toimistosta alueellisille TE-toimistoille sekä kokoilukunnille. Esitys on kannatettava sillä edellytyksellä, että TE-toimistosta siirretään tehtävien siirron mukaisessa suhteessa työntekijöitä kokeilukuntiin. Uudenmaan TE-toimiston keskitetyn asiantuntijaryhmän tehtävänä on perehdytys- ja soveltamisohjeiden sekä konsultointi asiantuntijakäsittelyä vaativiin opintoihin liittyviin kysymyksiin.

Työttömyysturvatehtävät on kuntakokeilujen käynnistyessä jakaantuneet eri tahoille eikä kokeilukunnille alun perin annettu samoja valtuuksia kuin TE-toimistoille. Tämä on osoittautunut epäonnistuneeksi käytännöksi ja muutoksia vastuunjakoihin on tullut kokeilun kuluessa. Vastuu tulee olla siellä, missä asiakasprosessista vastataan. Tämä sujuvoittaa niin työnhakijoiden kuin

työntekijöiden sekä etuuden maksajien toimintaa. Tässä valossa lakiesitykseen sisältyvät muutokset ovat kannatettavia.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Työttömyysturvalakiin liittyvät muutokset ovat kannatettavia ja selkeyttävät pää- ja sivutoimisten opintojen määrittelyä. Erityisesti työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon vaateen poistuminen enintään kolme kuukautta kestävien opintojen välillä on ilahduttavaa.

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Lakiesityksen mukaan työttömyysetuudella omaehtoisesti opiskelevat siirrettäisiin pääosin tavanomaisen työnhakuvelvollisuuden piiriin ja ainoastaan vailla ammatillista tutkintoa olevien työnhakuvelvollisuutta voitaisiin alentaa. On kannatettavaa, että ammatillista tutkintoa vailla oleville annetaan mahdollisuus keskittyä opintoihin ilman tavanomaisia työnhakuvelvoitteita. Sen sijaan se, että muiden omaehtoisissa opinnoissa olevien työttömyysetuuden saamisen edellytyksiä tiukennetaan työnhakukeskustelujen ja työnhakuvelvoitteiden myötä, ei ole kannatettavaa. Jatkuvan oppimisen tarve (esim. uudelleen- tai täydennyskoulutus) koskee myös työnhakijoita työmarkkinoiden muutoksessa.

Työnhakuvelvoitteiden täysimääräinen asettaminen olisi tarkoituksenmukaista vasta opintojen loppuvaiheessa, esim. 3 kk ennen opintojen päättymistä.

Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja opiskelevien työnhakijoiden osalta työnhakukeskustelujen lisääntyminen voi aiheuttaa tulkkauspalvelujen kysynnän kasvua, viiveitä keskustelujen toteuttamiseen ja kustannusten lisääntymistä kunnissa.

Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien työnhakijoiden siirtäminen tavanomaisen työnhakuvelvollisuuden piiriin sekä työnhakukeskustelut opintojen aikana 3 kk:n välein seurantavelvoitteineen lisää kokeilukunnissa tehtävän työn määrää. Työnhakuvelvollisuuden asettaminen omaehtoisia opintoja suorittavalle tai kotoutumislain mukaisia omaehtoisia opintoja suorittavalle on osoittautunut haasteelliseksi jo uuden asiakaspalvelumallin käynnistyttyä 2.5.2022 ja haasteet tulee kasvamaan tämän lakiesityksen myötä.

Omaehtoiset opinnot työttömyysetuudella ovat yksi vaikuttavimmista työnhakijoiden työllistymistä edistävästä palveluista, joten ei ole kannatettavaa, että opintoedellytyksiä heikennetään.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Työnhakijoiden opiskeluun liittyvä työttömyysturvaprosessi on vaikeaselkoinen erityisesti työnhakijoille, mutta myös työntekijöille. Esitykseen sisältyvät muutosehdotukset selkeyttävät prosessia hieman, mutta kokonaisuus jää edelleen repaleiseksi ja sekavaksi; mitä ja milloin pitää ilmoittaa opinnoista, työvoimaviranomaisille, kuntiin, työttömyysetuuden maksajalle vai kaikille näille.

Epätietoisuuden eliminoimiseksi esitämme, että Oma asiointissa/Työmarkkinatorilla työnhakija tallentaa tiedot suunnitteilla olevista opinnoista ja saa ilmoituksestaan vastaanottokuittauksen ja menettelyohjeet omavalmentajalta sekä opintojen alettua mahdollisen selvityspyynnön. Tämä vähentäisi tosiasiallisesti työnhakija-asiakkailta tulevia yhteydenottoja sekä sekaannuksia, kun asiakas pystyisi jo opintojen suunnitteluvaiheessa ennakoimaan esim. opintojen rahoitukseen liittyvät ratkaisut.

Lehtinen Laura
Jyväskylän kaupunki